

श्री वितरगायनमः

श्रीमद् रत्नाकरमूरि विरचित.

श्री रत्नाकर पच्चीशी.

पध्यात्मक रहस्य तथा भाषांतर सहित तथा श्री वीर-
विजयजी कृत स्नात्रपूजा अने उपध्यान
माळाना स्तवन तथा तपना फल साधे.

परम पूज्य श्रीमद् मुनिपादाराज श्री सिद्धि विजयजी-
ना शिष्य मुनि कल्याण विजयजीना सुदुपदेशी
उदार सदृष्टस्थोनी साहायबडे योजक मारतर
उमेदचंद रायचंद, मु. अपदावाद.

प्रति इकता.

श्री नरोडा कल्याण जैन वाठशाळा
तरफथी मास्तर उमेदचंद रायचंद.
ठे. पांजरापोळ, मु. अमदावाद.

कीं. ०—२—६

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૩૩૨ વાર્ષિક

પુસ્તકનું નામ ૨૮૭૧૬૨ ૫૨૫૨૧

વિષય ૮૪૪:૪

॥ श्री वीतरागाय नमः ॥

श्रीमद् रत्नाकर सुरि विरचित.

श्री रत्नाकर पच्चीशी.

पद्मात्मक रत्नस्य तथा लाभांतर संहित.
तथा श्री वीरविजयशुद्ध रत्नात्र पूज्य अने उपध्यान
भागाना स्तवन साथे

रत्नस्य कर्ता,

भास्तर शामल हेमचंद्र देशार्थ, जोटादवाणा.

श्री वृ. जैन विद्याशाणाना मुज्य अध्यापक.

परमपूज्य मुनि महाराजश्री सिद्धिविजयशुद्ध महान
राजना शिष्य रत्नमुनि कल्याण विजयशुद्धा सहपदशथी
छपावी प्रसिद्ध करनार.

श्री नरैडा कल्याण जैन पाठशाणा तरुथी

भास्तर उमेदचंद्र रायचंद्र.

मु. अमदावाद ६० पांजरा पाण.

सं. १८७७.

नकल २०००.

प्र. सं. १८२०.

आवृत्ति त्रीण.

श्री 'सत्यविजय' प्रीन्टींग प्रेसभां शा. सांकेयचंद्र हरीलाले

छापुं. ठे. पांजकुवा नवाहरवाण-अमदावाद.

(किमम ०-२-६)

અમદાવાદ અતી ઉત્તમ નાનકડું પુસ્તક પણ સર્વને ઉપયોગી
 હોવાથી અમદાવાદમાં લવારનીપોળમાં ખીરાજતા પરમ ઉ-
 પકારી મુનિ મહારાજશ્રી સિદ્ધિવિજયજીના શિષ્ય મુનિમ-
 હારાજશ્રી કલ્યાણ વિજયજીનાં સદુપદેશથી તેજ શાળાના
 ઉપયોગ માટે ઉદાર ગૃહસ્થોની સાહાયવડે આ પુસ્તકની
 (૧૦૦૦) કોપી ૧૯૭૫ ની સાલમાં છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં
 આવી હતી તે ખપી જવાથી અને તેની ઘણા તરફથી માં-
 ગણી થવાથી આ ખીજી આવૃત્તિ કાઢવાની જરૂર પડી છે
 આ વખતે દ્રવ્યની સાહાય નહીં મલવાથી તેની ચોચ કી-
 મત રાખવામાં આવી છે. પ્રથમાવૃત્તિ તેમજ આ ખીજી આવૃ-
 ત્તિ છપાવવા તથા તેના ફોરમ વિગેરે તપાસવા આદિ સંપૂર્ણ
 તૈયાર કરી આપનાર શેઠ મનસુખભાઈ ભગુભાઈની જૈન સ્કુ-
 લનાં ધર્મ શિક્ષક માસ્તર ઉમેદચંદ રાયચંદનો આભાર
 માની હું વીરમું છું. લી. પ્રસિદ્ધ કર્તા.

સંવત ૧૯૭૬. } અમદાવાદ.
 આઠા શુદ્ધ ૫ ને સોમવાર. } ઠા. લવારની પોળના ઉપાશ્રયમાં

ત્રીજી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

ખીજી આવૃત્તિ હુંક મુદતમાં ખપી જવાથી આ ત્રીજી
 આવૃત્તિ કાઢાવવા ઉપરોક્ત મુની મહારાજની ઘણી પ્રેરણા
 થવાથી આ ત્રીજી આવૃત્તિ બહાર પાડવામાં આવી છે.

સંવત ૧૯૭૭
 કરતક શુદ્ધ ૫
 સોમવાર

} લી. પ્રસિદ્ધ કર્તા
 માસ્તર ઉમેદચંદ રાયચંદ
 મુ. અમદાવાદ ઠા. ખાંજરા પોળ.

॥ अथ श्री सिद्धायलज्जुं यैत्यवंदन ॥ ७ ॥

विमल केवल ज्ञान कमला, कलित त्रिशुवन हितकरं. सुरराज
संस्तुत यरक्ष प्रकण, नमो आदि ज्ञानेश्वरं. ॥१॥ विमल गिरिवर
श्रृंग भंडल, प्रवर शुशुभल भूधरं; सुर असुर किन्नर कोडी सेवित.
नमो ॥२॥ करती नाटक किन्नरी मलय, आय जिन भुल मनहरं.
निर्जरारवलि नमो अहोनिश. नमो ॥३॥ पुंडरिक मलयपति सिद्धि
साधि, कोडिपल मुनि मनहरं; श्री विमल गिरिवर श्रृंग सिद्धा.
नमो ॥४॥ निज साध्य साधन सुर भुनिवर- दंडिनंतमे गिरिवरं;
मुक्ति रमणी वर्या रंजे. नमो ॥५॥ पाताल नर सुरलोकभांडी,
विमल गिरिवरतो परं; नहिं अधीक तीरथ तीर्थपति कहे. नमो ॥६॥
अम विमल गिरिवर शिखर भंडल, दुःख विहंडल ध्यास्ये;
निज शुद्ध सत्ता साधनार्थ, परम ज्योतिनीपास्ये. नमो ॥७॥
जितमोह कोह विछोह निद्रा, परमपदस्थितनयकरं; गिरिराज सेवा
करल तत्पर, पद्मविजय मुहितकरं. ॥८॥

॥ अथ श्री शत्रुंजय यैत्यवंदन ॥ ८ ॥

श्री शत्रुंजय सिद्धक्षेत्र, दीठे दुम तिवारे; जावधरीने जे अढे,
तेने भवपार उतारे. ॥ १ ॥ अनंत सिद्धने जेह ठाम, सकल तीर्थने
राय; पूरु नवाळुं ऋषभदेव, जयां ठविया प्रलु पाय. ॥ २ ॥ सुरज
कुंड सुहामणे, हविर्जल अभिराम; नाभिराया कुंड भंडले, जिन-
वर कइं प्रलुभ. ॥ ३ ॥

શ્રી સીદ્ધાયળની તલાટીનું સ્તવન.

શ્રી સીદ્ધાયળ ભેટીએ રે મીતા રૂઢ પાલીતાણું સાર;
ગીરી દેખી લોચન હરે રે મીતા, પામે ભવનો પારરે.
રંગીલા મીતા એ ગીરી સેવોને. એ ગીરી સેવો રંગશું રે મીતા
એ ગીરી શેવોને. ૧

રૂઢી ટલાટી શોભતીરે મીતા, મુકતાણ શું વંધાય;
અનંત તિર્થકર આવીઆરે મીતા, સ્ત્રોતસર્પા જનરાયરે;
રંગીલા મીતા, એ ગીરી શેવોને. ૨

ચોધડીયાં તીહાં વાજતરે મીતા, શરણાધનો સ્વર સાર;
છડીદાર અતી શોભતારે મીતા, ઢાળે ચમર નરનારરે;
રંગીલા મીતા, એ ગીરી શેવોને. ૩

દરિશણથી દુઃખ દુર ગયારે મીતા, ઉપજ્યો આનંદપુર;
ખંચામૃત કળસા ભરીરે મીતા, કરો અભિષેક ભરપુરરે;
રંગીલા મીતા, એ ગીરી શેવોને. ૪

ચંદન કેસર મૃગ મદેરે મીતા, પુળ કરીએ શુભ ભાવ;
હવીએ રૂળ નૈવેદ્યરે મીતા, પુષ્પસુગંધી ચડાવરે;
રંગીલા મીતા. એ ગીરી શેવોને. ૫

પ્રગટ પુરણ પુણ્યથારે મીતા, ભેટયા શ્રી ભગવાન;
પુળ નવાણું ભણાવીએરે મીતા દીજે સુપાત્રે દાનરે;
રંગીલા મીતા, એ ગીરી શેવોને. ૬

સંવત ઝોગણીસેને સાઠમારે મીતા, રૂઢો કાર્તિક માસ;
પુણીમાએ પ્રભાતમારે મીતા, દીઠા પુરણ આશરે,
રંગીલા મીતા, એ ગીરી સેવોને. ૭

ચૈત્યવંદન ચેખે ચીતેરે મીતા, કરતાં જીણ ગુણ ગ્યાન;
સિદ્ધિ સદા સુખ પામવારે મીતા, કલ્યાણ કરો શુભ ધ્યાનરે.
રંગીલા મીતા, એ ગીરી સેવોને. ૮

શ્રી રત્નાકર પરચીરી.

રહસ્ય અને ભાષાંતર યુક્ત.

(૧)

મંગળાચરણ ઉપજાતિ.

શ્રેયઃ શ્રિયાં મંગલકેલિસદ્ધ,

નરેન્દ્રદેવેન્દ્રનતાંઘ્રિપદ્મ ।

સર્વજ્ઞ સર્વાતિશયપ્રધાન,

ચિરં જય જ્ઞાનકલાનિધાન ॥ ૧ ॥

હરિગીત.

મંદિર છો મુક્તિતણી માંગત્ય કિડાના પ્રભુ,
ને ઇંદ્ર નર ને દેવના સેવા કરે તારી વિભુ;
સર્વજ્ઞ છો સ્વામી વળી શિરદ્વાર અતિશય સર્વના,
ઘણું જીવ તું ઘણું જીવ તું ભંડાર જ્ઞાન કળા તણા.

અર્થ:-મોક્ષરૂપી લક્ષ્મીના મંગળમય આનં-
દનાં ગૃહ, નરના ઇન્દ્ર-રાજાઓએ તથા દેવતા-
ઓના ઇન્દ્રોએ નમન કર્યું છે જેના ચરણકમ-
ળમાં એવા, સર્વ અતિશયે કરીને મુખ્ય અને
જ્ઞાનરૂપી કળાના ભંડાર એવા હે સર્વજ્ઞ પ્રભુ!
આપ ચિરકાળ જયવંતા વતો.

(૨)

અભિધેય સૂચન.

જગત્રયાધાર કૃપાવતાર,
દુર્વારસંસારવિકારવૈદ્ય ।

શ્રી વીતરાગ ત્વયિ મુગ્ધભાવા-
દ્વિજ પ્રભો વિજ્ઞપયામિ કિંચિત્ ॥ ૨ ॥

ત્રણ જગતના આધાર ને અવતાર હે કરૂણા તણા,
વળી વૈદ્ય હે દુર્વાર આ સંસારનાં દુઃખો તણા,
વીતરાગ વહ્નિ વિશ્વના તુજ પાસ અરજી ઉચ્ચરે,
બાણો છતાં પણ કહી અને આ હૃદય હું ખાલી કરે.

અર્થ:-ત્રણ જગતના આધાર, કૃપાના અવ-
તાર, અત્યંત દુઃખથી છુટે તેવાં સંસારનાં વિકા-
રોને મટાડવામાં વૈદ્ય સમાન, વીતરાગ, બધું બા-
ણવાવાળા એવા હે પ્રભુ! હું તમારી પાસે બહુજ
મુગ્ધભાવથી-ભોળપણથી કાંઈક વિનંતિ કરે છું.

(૩)

બાળક જેવા નિખાલસપણાથી વિનંતિ
કરવાનો નિર્ણય.

કિં બાલલીલ કલિતો ન બાલઃ,
પિત્રોઃ પુરો જલ્પતિ નિર્વિકલ્પઃ ।
તથા યથાર્થ કથયામિ નાથ,

નિજાશયં સાનુશયસ્તવાગ્રે ॥ ૩ ॥

શું બાળકો માબાપ પાસે બાળકિડા નવ કરે,
ને મુખમાંથી જેમ આવે તેમ શું નવ ઉચ્ચરે;
તેમજ તમારી પાસ તારક આજ ભોળાભાવથી,
જેવું બન્યું તેવું કહું તેમાં કશું ખોટું નથી.

અર્થ:-બાળકિડામાં આનંદ પામનાર બાળક
પોતાના માબાપ પાસે કોઈ પણ જાતની શંકા
રાખ્યા સિવાય (જે મનમાં આવે તે) શું
નથી બોલતો ? તેવીજ રીતે હે નાથ ! મારો
આશય-મારું નિવેદન પશ્ચાત્તાપપૂર્વક હું આ
પની પાસે યથાર્થ રીતે કહીશ.

(૪)

દાન, શિયલ, તપ અને ભાવના વિનાનું
વ્યર્થ ભવબ્રમણ.

દત્તં ન દાનં પરિશીલિતં ચ,
ન શાલિ શીલં ન તપોઽભિતપ્તં ।
શુભો ન ભાવોઽપ્યમવદ્ભવેઽસ્મિન,
વિભો મયા ભ્રાંતમહો મુષૈવ ॥૪॥

મેં દાન તો દીધું નહિ અને શિયળ પણ પાડ્યું નહિ,
તપથી દમી કાયા નહિ શુભ ભાવ પણ ભાળ્યો નહિ;
એ ચાર લેદે ધર્મમાંથી કાંઈ પણ પ્રભુ નવ કર્યું;
મહાઈં બ્રમણ ભવસાગરે નિષ્કળ ગયું નિષ્કળ ગયું!

અર્થ:-હે પ્રભુ ! નથી મેં આ ભવમાં દાન
દીધું કે નથી મેં શુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય પાડ્યું. નથી
કર્યો મેં તપ, તેમ નથી અંતરમાં ભાળ્યો
સારો ભાવ. અરેરે ! મારો આ ભવનો ફેરો
નકામોજ થયો.

(૫)

કપાયના બંધનથી પ્રભુને લજ-
વાની અશક્તિ.

દગ્ધોઽગ્નિના ક્રોધમયેન દટ્ટો,
દુષ્ટેન લોભાશ્વમહોરગેણ !

ગ્રસ્તોઽભિમાનાજગરેણ માયા-

જાલેન વદ્ધોઽસ્મિ કથં ભજે ત્વામ્ ॥૫॥

હું ક્રોધ અગ્નિથી બળ્યો વળી લોભ સર્પ ઉફ્યો મને
ગળ્યો માનરૂપી અજગરે હું કેમ કરી ધ્યાવું તને?
મન માંડે માયાજાળમાં મોહન ! મહા મુંઝાય છે,
ચડી ચાર ચોરો હાથમાં ચેતન ઘણો ચગદાય છે.

અર્થ:-ક્રોધરૂપ અગ્નિએ મને બાળ્યો;
દુષ્ટ લોભરૂપ મોટા સર્પે મને ડંશ દીધો;
અભિમાનરૂપ અજગર મને ગળી ગયો; અને
માયારૂપી જાળમાં હું બંધાયો; હે પ્રભો ! હું
તમને શી રીતે લખું ?

(૬)

સત્કર્મને અભાવે ભવોની નિષ્કૃણતા.

કૃતં મયાઽમુત્ર હિતં ન ચેહ,
લોકેઽપિ લોકેશ સુખં ન મેઽમૂત્ !
અસ્માદૃશાં કેવલમેવ જન્મ,
જિનેશ જજ્ઞે ભવપૂરણાય ॥ ૬ ॥

મેં પરભવે કે આ ભવે પણ હિત કાંઈ કર્યું નહિ,
તેથી કરી સંસારમાં સુખ અલ્પ પણ પામ્યો નહિ;
જન્મો અમારા જિનજી ! ભવ પૂર્ણ કરવાને થયા,
આવેલ બાજી હાથમાં અજ્ઞાનથી હારી ગયા.

અર્થ:-હે ત્રણ જગતના નાથ ! આ ભવમાં
અથવા પરભવમાં મેં કોઈનું પણ હિત કરેલ ન
હોવાથી લેશમાત્ર પણ સુખ મને મળ્યું નથી;
હે પ્રભુ ! અમારા જેવાનો અવતાર તો બાણે
ભવ પૂરો કરવા માટેજ થયો હોય તેમ લાગે છે.

(૭)

મનની પાપાણથી પણ વિશેષ કઠોરતા.

મન્યે મનો યન્ન મનોઙ્ગવૃત્તં,
ત્વદાસ્યપીયૂષમયુઃસ્વલાભાત્ ।

દ્રુતં મહાનંદરસં કઠોર—

મસ્માદૃશાં દેવ તદશ્મતોઽપિ ॥ ૭ ॥

અમૃત ઝરે તુજ સુખરૂપી ચંદ્રથી તોપણ પ્રભુ;
ભિન્નય નહિ સુજ મન અરેરે! શું કરે હું તો વિભુ,
પત્યરથકી પણ કઠણ માફ મન ખરે ક્યાંથી દ્રવે,
મરકટ સમા આ મનથકી હું તો પ્રભુ હાર્યો હવે.

અર્થ :—આનંદહાયક વર્તનવાળા હે પ્રભુ !
તમારા સુખરૂપી ચંદ્રના દર્શનનો લાભ થવા
છતાં પણ આનંદરૂપી રસ મારા મનમાંથી ઝર્યો
નહિ, તેથી હું ધારું છું કે માફ મન પાપા-
ણથી પણ વધારે કઠોર છે.

(૮)

દુઃખાખ્ય રત્નત્રયીનું પ્રમાદવડે ગુમાવવું.

ત્વત્તઃ સુદુષ્પાપ્યમિદં મયાત્તં,

રત્નત્રયં ભૂરિ ભવભ્રમેણ ।

પ્રમાદનિદ્રાવશતો ગતં તત્,

કસ્યાગ્રતો નાયક પૂત્કરોમિ ॥ ૮ ॥

ભમતા મહા ભવસાગરે પાખ્યો પસાયે આપના,
જે જ્ઞાન દર્શન ચરણરૂપી રત્ન તો દુષ્કર ઘણાં;
તે પણ ગયા પરમાદના વશથી પ્રભુ કહું છું ખરું
કોની કને કિરતાર આ પોકાર હું જઈને કરું ?

અર્થ:-હે પ્રભુ ! દુઃખથી પ્રાપ્ત કરી શકાય
તેવાં (જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રરૂપી) ત્રણ રત્નો
ખડુ ભવો કર્યા પછી આપની પાસેથી મેળવ્યાં,
પરંતુ તે પણ પ્રમાદ અને નિદ્રાના વશવર્તી-
પણામાં હું ગુમાવી બેઠો; હવે હું કોની પાસે
જઈને પોકાર કરું ?

(૯)

વૈરાગ્ય, ધર્મ, વિદ્યાદિનો દુરૂપયોગ.

વૈરાગ્યરંગઃ પરવંચનાય,

ધર્મોપદેશો જનરંજનાય ।

વાદાય વિદ્યાઽધ્યયનં ચ મેઽશ્રુત ,

કિયદ્ બ્રુવે હાસ્યકરં સ્વમીશ ॥ ૯ ॥

હગવા વિભુ આ વિશ્વને વૈરાગ્યનાં રંગો ધર્યાં,
ને ધર્મના ઉપદેશ રંજન લોકને કરવા કર્યાં;
વિદ્યા લણ્યો હું વાદ માટે કેટલી કથની કહું,
સાધુ થઈને જહારથી દાંલિક અંદરથી રહું.

અર્થ:—હે પ્રભુ ! મેં વૈરાગ્યનો દેખાવ કર્યો
તે પણ ખીજીને હગવા માટે, ધર્મનો ઉપદેશ
કર્યો તે માત્ર લોકોને ખુશ કરવા માટે, વિદ્યા
લણ્યો તે પણ માત્ર વાદ કરવા માટે; આપને
મારી હસવા જેવી કેટલીક વાતો કહું ?

(૧૦)

મુખ, ચક્ષુ તથા મનનો દુરૂપયોગ.

પ્રાપ્તવાને મુખં સદોષં,

નેત્રં પરસ્ત્રીજનવીક્ષણેન ।

ચેતઃ પરાપાયવિચિંતનેન,

કૃતં ભવિષ્યામિ કથં વિમોહં ॥ ૧૦ ॥

મેં મુખને મેલું કર્યું દોષો પરાયા ગાંધને,
ને નેત્રને નિંદિત કર્યાં પરનારીમાં લપટાંધને;
વળી ચિત્તને દોષિત કર્યું ચિંતી નકાડું પરતાણું,
હે નાથ ! માફ શું થશે વ્યાજ્ઞાક થઈ ચુક્યોં ધણું.

અર્થ:—અન્યનું વાંકું બોલીને મેં મારા
મુખને, પારકી સ્ત્રીઓ બેઠને મારી આંખોને,
પારકાનું અશુભ ચિંતવીને મારા ચિત્તને મેં
દોષિત કર્યું. હે પ્રભુ ! હવે માફ શું થશે ?

(૧૧)

કામાંધ થઇ આત્માને ઉપજાવેલી પીડા.

વિડંબિતં યત્ત્વમ્પ્રત્યક્ષમ્,
 દશાવશાત્સ્વં વિષયાંધલેન ।
 પ્રકાશિતં તદ્ભવતો બિયવ,
 સર્વજ્ઞ સર્વં સ્વયમેવ વેત્સિ ॥ ૧૧ ॥

કરે કાળજાને કતલ પીડા કામની બિહામણી;
 એ વિષયમાંબની અંધ હું વિડંબનાપામ્યોઘણી,
 તે પણ પ્રકાશ્યું આજ લાવી લાજ આપતણી કને;
 બાણો સહુ તેથી કહું કર માફ મારા વાંકને.

અર્થ—કામથી આંધળા બનેલા મેં કામ-
 દેવરૂપી રાક્ષસથી મારી જાતને બહુ કદથંના
 ઉપજાવી, હે સર્વજ્ઞ ! શરમ આવે છે, તોપણ
 તે બધું હું આપની સન્મુખ પ્રગટ કરું છું,
 જો કે આપ તો તે સર્વ હકીકત બાણો છો.

(૧૨)

મતિભ્રમથી કરેલાં અકાર્યો.

ધ્વસ્તોઽન્યમંત્રેઃ પરમેષ્ઠિમંત્રઃ ।

કુશાસ્ત્રવાક્યૈર્નિહતાગમોક્તિઃ ।

કર્તુઃ વૃથા કર્મ કુદેવસંગા—

દવાંછિ હિ નાથ મતિભ્રમા મે ॥ ૧૨ ॥

નવકાર મંત્ર વિનાશ કીધો અન્ય મંત્રો જાણીને,
કુશાસ્ત્રનાં વાક્યોવડે હણી આગમોની વાણીને,
કુદેવની સંગતથી કર્મો નકામાં આવ્યાં,
મતિભ્રમણથી રત્નો ગુમાવી કાચ કટકા મેં ગ્રહ્યા.

અર્થઃ—(ઐહિક સુખ દેનાર) અન્ય મંત્રોવડે
પરમેષ્ઠિ મંત્ર (નવકાર મંત્ર) નો મેં નાશ
કર્યો—(તજી દીધો); ખોટાં શાસ્ત્રોનાં પ્રમાણથી
જેન આગમના વાક્યો ઉપર પ્રહાર કર્યો; ખરાબ
દેવના સમાગમથી નકામાં (આત્માને હાનિકારક)
કર્મો કરવાની મને ઇચ્છા થઈ; હે નાથ ! આ તે
મારી કઈ જાતની માનસિક ભ્રમણા ! ! !

(૧૩)

આપને મૂકીને મેં કરેલી સ્ત્રીઓનાં
વિલાસની ભજના.

વિમુચ્ચ દગલક્ષ્યગતં ભવંતં,
ધ્યાતા મયા મૂઢધિયા હૃદંતઃ ॥

કટાક્ષવક્ષોજગમીરનાભિ—

કટીતટીયાઃ સુદૃશાં વિલાસાઃ ॥ ૧૩ ॥

આવેલ દષ્ટિમાર્ગમાં મૂકી મહાવીર આપને,
મેં મૂઢધિયે હૃદયમાં ધ્યાયા મદનના આપને;
નેત્રબાણે ને પયોધર નાભી ને સુંદર કટી,
શણગાર સુંદરીઓતણા છટકેલ થઈ જોયાં અતિ.

અર્થ.—દષ્ટિગોચર થયેલા આપને છોડીને
મૂઢબુદ્ધિવાળા મેં અંતરમાં સુંદર આંખોવાળી
સ્ત્રીઓનાં કટાક્ષ, સ્તન, નાભી તથા કટીતટનુંજ
ધ્યાન ધર્યું.

(૧૪)

શ્રીમુખ દર્શનથી ઉત્પન્ન થયેલ
રાગની તીવ્રતા.

લોલેક્ષણા વક્ત્રનિરીક્ષણેન,
યો માનસે રાગલવો વિલગ્નઃ
ન શુદ્ધસિદ્ધાંતપયોષિમધ્યે,
ધૌતોડ્પ્યગાતારક કારણં કિમ્ ॥૧૪॥

મૃગનયણી સમ નારીતણાં મુખચંદ્ર નીરખવાવતી,
મુજ મન વિષેજે રંગલાગ્યો અદ્ય પણ ગૂઢો અતિ;
ને શ્રુતરૂપ સમુદ્રમાં ધોવા છતાં જાતો નથી,
તેનું કહો કારણ તમે બચું કેમ હું આ પાપથી.

અર્થ:- (શ્રીઓનાં) ચપળ ચક્ષુયુક્ત ચહે-
રાંને જોવાથી મનની અંદર જે રાગ જરા જરા
લાગ્યો છે તે પવિત્ર શાસ્ત્રરૂપી સમુદ્રમાં
ધોવા છતાં પણ જાતો નથી; તેનું શું કારણ ?

(૧૫)

દરિદ્રી છતાં માફે અભિમાન.

અંગં ન ચંગં ન ગણો ગુણાનાં,

ન નિર્મલઃ કોઽપિ કલાક્રિલાસઃ ।

સ્ફુરત્પ્રભા ન પ્રમુતા ચ કાઽપિ,

તથાઽપ્યહંકારકદર્થિતોઽહં ॥ ૧૫ ॥

સુંદર નથી આ શરીર કે સમુદાય ગુણુતણે નથી;
ઉત્તમ વિલાસ કળાતણે દેદીપ્યમાન પ્રભા નથી;
પ્રભુતા નથી તો પણ પ્રભુ અભિમાનથી અક્કડ ફરે,
ચોપાટ ચાર ગતિતણી સંસારમાં ખેડ્યા કરે.

અર્થ:—નથી માફે શરીર સુંદર, કે નથી
હું ગુણોનો ભંડાર નથી વિકાસ પામેલી મારામાં
કોઈ કળા, તેમ નથી ઝળકતું જરા પણ તેજ;
વળી મારામાં એવી કાંઈ નથી પ્રભુતા; છતાં
અહંકાર મને છોડતો નથી. (એ દરેકનો હું
અહંકાર કર્યા કરે છું.)

(૧૬)

મહા મોહથી ઝરત થયેલા મારી અપદશા.

આયુર્ગલત્યાશુ ન પાપબુદ્ધિ-
ર્ગતં વયો નો વિષયાભિલાષઃ ।

યત્નશ્ચ મૈષજ્યવિધૌ ન ધર્મે,
સ્વામિન્મહામોહવિહંબના મે ॥ ૧૬ ॥

આયુષ્ય ઘટતું જાય તો પણ પાપબુદ્ધિ નવ ઘટે,
આશા જીવનની જાય પણ વિષયાભિલાષાનવમટે;
ઔષધ વિષે કંઈ યત્ન પણ હું ધર્મને તો નવ ગણું,
જની મોહમાં મરતા ન હું પાયા વિનાનાં ઘર ચણું.

અર્થ:-મારું આયુષ્ય ઘટતું જાય છે, પરંતુ
પાપવૃત્તિ ઘટતી નથી; વય (જીવનની) ચાલી
જાય છે, પરંતુ વિષયતૃષ્ણા ઘટતી નથી, ઔ-
ષધ માટે હું યત્ન કરું છું, પણ ધર્મ માટે
કાંઈ યત્ન કરતો નથી; હે સ્વામિન! મહા
મોહથી ઘેરાયેલા એવા મારી સ્થિતિ તો જુઓ!!

(૧૭)

આપની વાણીની હાજરી છતાં અન્યની
વાણીનો કરેલ સ્વીકાર.

નાડ્ડમા ન પુણ્યં ન ભવો ન પાપં,

મયા વિદાનાં કદુગીરણીયમ્ ।

અધારિ કર્ણે ત્વયિ કેવલાર્કે,

પરિસ્ફૂટે સત્યપિ દેવ ધિહ્માં ॥ ૧૭ ॥

આત્માનથી પરભવનથી વળી પુણ્ય પાપ કશું નથી;
મિથ્યાત્વની કદુ વાણી મેં ધરી કાણુપીધીસ્વાદથી.

રવિ સમ હતા જ્ઞાને કરી પ્રભુઆપશ્રી તો પણ અરે,
દીવો લઈ કુવે પડ્યો ધિહ્માર છે મુજને ખરે,

અર્થ:—કેવળજ્ઞાનવડે સૂર્ય સમાન તમે
પ્રકટ હોવા છતાં મારા કાનમાં આવેલ મિથ્યા-
ત્વની ખોટી વાણી જેવી કે ‘ આત્મા નથી,
પુણ્ય નથી, પરભવ નથી, પાપ નથી, વિગેરે મેં
પ્રેમથી પીધી; તેથી હે દેવ ! મને ધિહ્માર છે.

(૧૮)

મારાથી હારી જવાયેલ મનુષ્યજન્મ.

ન દેવપૂજા ન ચ પાત્રપૂજા,

ન શ્રાદ્ધધર્મશ્ચ ન સાધુધર્મઃ ।

લઙ્ગવાપિ માનુષ્યમિદં સમસ્તં,

કૃતં મયાઽરણ્યવિલાપતુલ્યં ॥ ૧૮ ॥

મેં ચિત્તથી નહિ દેવની કે પાત્રની પૂજા ચહી,
ને શ્રાવકો કે સાધુઓનો ધર્મ પણ પાળ્યો નહિ;
પામ્યો પ્રભુ નરભવ છતાં રણુમાં રડયા જેવું થયું,
ઘોળી તણા કુત્તા સમું મમ જીવન સહુ એજે ગયું.

અર્થ:—મેં ન કરી દેવની પૂજા તેમ મેં ન
કરી પાત્રની પૂજા (સુપાત્ર દાન દેવું તે); ન કરી
મેં શ્રાવકધર્મની ઉપાસના, તેમ ન કરી મેં
સાધુધર્મનો પ્રતિપાદના; મનુષ્ય જન્મ પામીને
તે જંગલમાં કરતા રૂદનની માફક મેં નિષ્કળ
શુમાવ્યો.

(૧૯)

જૈનધર્મ પામ્યા છતાં કલ્પવૃક્ષાદિકની
કરેલી રૂપડા.

ચક્રે મયાઝ્સત્ત્વપિ કામધેનુ-

કલ્પદ્રુચિંતામણિષુ સ્પૃહાર્તિઃ ।

ન જૈનધર્મે સ્ફુટશર્મદેડપિ,

જિનેશ મે પશ્ય ત્રિમૂઢભાવમ્ ॥ ૧૯ ॥

હું કામધેનુ કલ્પતરૂ ચિંતામણિના પ્યારમાં
ખોટાં છતાં અંખ્યો ઘણુંબની લુબ્ધ આ સંસારમાં;
જે પ્રગટ સુખ દેનાર ત્હારો ધર્મ તે સેવ્યો નહિ,
મુજ મૂર્ખ ભાવોને નિહાળી નાથ કર કરૂણા કંઈ;

અર્થ:-કામધેનુ, કલ્પવૃક્ષ અને ચિંતામણિ
જેવી ચીજો આ કાળે નહિ હોવા છતાં મેં તેના
ઉપર આસક્તિ કરી-તે મેળવવા પ્રયાસ કર્યો.
પરંતુ પ્રત્યક્ષ સુખ આપી શકનાર જૈનધર્મને
વિષે મેં આસક્તિ ન કરી; હે પ્રભુ ! મારી
મૂર્ખાઈ તો જુઓ !!!

(૨૦)

વિપર્યા સપુદ્ધિ.

સદ્ગોલીલા ન ચ રોગકીલા,
ધનાગમો નો નિધનાગમશ્ચ ।

દારા ન કારા નરકસ્ય ચિત્તે,
વ્યર્ચિતિ નિત્યં મયકાઽવમેન ॥ ૨૦ ॥

મેં ભોગ સારા ચિંતવ્યા તે રોગસમ ચિંત્યાનહિ,
આગમન ઇચ્છયું ધનતણું પણ મૃત્યુને પ્રીછયું નહિ;
નહિ ચિતવ્યું મેં નકં કારાગ્રહ સમી છે નારીઓ;
મધુખિંદુની આશામહીં લય માત્ર હું ભુલી ગયો.

અર્થ:—મારા અંતરમાં સુંદર ભોગને
મેં અધમે ચિંતવ્યા, પરંતુ રોગની ખાણ તરીકે
તેની મેં ચિંતવના ન કરી; ધનપ્રાપ્તિનો મેં
વિચાર કર્યો, પરંતુ તે મૃત્યુને ખોલાવવા જેવું
છે તે ભુલી ગયો; સ્ત્રીઓનો ઉઠાપોહ કર્યો
પરંતુ તે નરકનું બદીખાનું છે તેનું ભાન મને
અધમને કદિ ન થયું.

(૨૧)

મારા જન્મની નિષ્કૃણતા.

સ્થિતં ન સાધોર્હદિ સાધુવૃત્તાત,
પરોપકારાન્ન યશોર્જિતં ચ ।

કૃતં ન તીર્થોદ્ધરણાદિ કૃત્યં,
મયા મુધા હારિતમેવ જન્મ ॥ ૨૧ ॥

હું શુદ્ધ આચારોવડે સાધુ હૃદયમાં નવ રહ્યો,
કરી કામ પર ઉપકારના યશ પણ ઉપાજન નવ કર્યો
વળી તીર્થના ઉદ્ધાર આદિ કોઈ કાર્યો નવ કર્યા,
ફોગટ અરે ! આ લક્ષ ચોરાશીતણું ફેરા ફર્યા

અર્થ:-સારા વર્તનથી ઉત્તમ પુરૂષના હૃદયમાં મેં સ્થાન ન મેળવ્યું, ખીબાનું બલુ કરી મેં કીર્તિ પણ પ્રાપ્ત ન કરી; તીર્થોદ્ધારાદિક કાર્યો પણ મેં ન કર્યા; મેં તો મારો જન્મ વ્યર્થ ગુમાવ્યો ! !

(૨૨)

સંસારસમુદ્રનો પાર ઉતરવા માટે

સાધનનો અભાવ.

વૈરાગ્યરંગો ન ગુરુદિતેષુ,

ન દુર્જનાનાં વચનેષુ શાંતિઃ ।

નાઽધ્યાત્મલેશો મમ કોઽપિ દેવ,

તાર્યઃ કથંકારમયં ભવાબ્ધિઃ ॥ ૨૨ ॥

ગુરુવાણીમાં વૈરાગ્ય કેરે રંગ લાગ્યો નહિ અને,
દુર્જનતણાં વાક્યો મહીં શાંતિ મળે ક્યાંથી મને?
તરુંકેમ હું સંસાર આ અધ્યાત્મ તો કે નહિજરી,
તુટેલ તળીયાનો ઘડો જળથી ભરાયે કેમ કરી.

અર્થ:-ગુરુમહારાજનાં વચનથી મારા
મનમાં વૈરાગ્યનો રંગ જાગ્યો નહિ, તેમજ દુર્જ-
નનાં વાક્યો સાંભળી હું શાંતિ રાખી શક્યો
નહિ; હે દેવ ! અધ્યાત્મ જ્ઞાન જેવું તો મારામાં
જરા પણ છેજ નહિ, ત્યારે આ સંસારસમુદ્ર
મારાથી કેવી રીતે તરી શકાશે ?

(૨૩)

ભૂત, વર્તમાન તથા ભવિષ્ય ત્રણે જન્મ
હું તો હાર્યો !!

પૂર્વે ભવેડ્કારિ મયા ન પુણ્ય—
માગામિ જન્મન્યપિ ના કરિણ્યે ।

યદીદૃશોઽહં મમ તેન નષ્ટા,

શ્રુતોદ્ભવ દ્ભાવિભવત્રયીશ ॥ ૨૩ ॥

મેં પરભવે નથી પુણ્ય કીધું ને નથી કરતો હજી,
તો આવતા ભવમાં કહો ક્યાંથી થશે હે નાથજી?
ભૂત ભાવી ને સાંપ્રત્ ત્રણે ભવ નાથ હું હારીગયો,
સ્વામી ત્રિશંકુ જેમ હું આકાશમાં લટકી રહ્યો.

અર્થ:—આગલા ભવમાં મેં કાંઈ પુણ્ય કર્યું
નહિ, તેમ હવે ભવિષ્યમાં કરી શકીશ પણ
નહિ; હે ત્રણ જગતના નાથ ! હું તો આવો
હોઈને મારા ભૂત, વર્તમાન તથા હવે પછીના
બધા જન્મો વ્યર્થ ગયા—નાશ પામ્યા (પૂર્વ
ભવે પુણ્ય કર્યું હોત તો અહીં ધર્મ કરી
શકત, અહીં ધર્મ કરત તો આગળના ભવમાં
સારી સામગ્રી મળત તેથી ત્યાં પણ ધર્મ કરીશ
કત. આમ ન થવાથી મારા તો ત્રણે ભવ બગડ્યા)

(૨૪)

પ્રભુનું સર્વજ્ઞત્વ સૂચન.
કિં વા મુઘાડુંં બહુધા મુઘામુક્-
પૂજ્ય ત્વદગ્રે ચરિતં સ્વકીયં ।
જલ્પાપિ યસ્માત્ ત્રિજગત્સ્વરૂપ-
નિરૂપકસ્ત્વં કિયદેતદત્ર ॥ ૨૪ ॥

અથવા નકામું આપ પાસે નાથ શું બકલું ઘણું ?
હે દેવતાના પૂજ્ય ! આ ચરિત્ર મુજ પોતાતણું;
બાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનું તો માહફે શું માત્ર આ,
જ્યાં કોઈનો હિસાબ નહિત્યાં પાછનીતોવાતકયાં?

અર્થ:—દેવોને પૂજવા યોગ્ય હે પ્રભુ !
માફે ચરિત્ર આપની સન્મુખ હું આથી વધારે
નકામું કેટલુંક કહું ? કારણ કે આપ તો ત્રણ
જગતનાં સત્ય સ્વરૂપને પ્રત્યક્ષ દેખી શકો છો,
તો પછી માફે ચરિત્ર આપ બાણો તેમાં તો
શું નવાઈ !

(૨૫)

છેલ્લી આંતરિક વિજ્ઞાપિ.

દીનોદ્ધારધુરંધરસ્ત્વદપરો નાસ્તે મદન્યઃ કૃપા-
પાત્રં નાત્ર જને જિનેશ્વર તથાપ્યેતાં ન યાચે શ્રિયમ્।
કિંત્વર્હન્નિદમેવ કેવલમહો સદ્ગોધિરત્નં શિવં,
શ્રીરત્નાકરમંગલૈકનિલય શ્રેયસ્કરં પ્રાર્થયે।૨૫।

ત્હારાથી ન સમર્થ અન્ય દીનનો ઉદ્ધારનારો પ્રભુ,
મ્હારાથી નહિ અન્ય પાત્રજગમાં જોતાં જડેડે વિભુ;
મુક્તિ મંગળસ્થાનાં તોય મુજને ઇચ્છાન લક્ષ્મી તણી
આપો સમ્યગરત્નશ્યામ જીવને તો તૃપ્તિથાચે ઘણી

અર્થ:-હે જિનેશ્વર ! આપના જેવો રંકને
ઉદ્ધારનાર કોઈ પ્રભુ નથી, તેમ મારા જેવું કૃપાનું
પાત્ર પણ કોઈ નથી; તો પણ હું કાંઈ આપની
પાસેથી ધન માગતો નથી; પરંતુ મોક્ષરૂપ
લક્ષ્મીનો સમુદ્ર સમાન તથા મંગળમય એક સ્થાન
એવા હે જિનેશ્વર પ્રભુ ! હું તો ફક્ત સર્વ
શ્રેયઃસાધક સમ્યક્ત્વરત્નનીજ પ્રાર્થના કરૂં છું.

સમાપ્ત.

(૨૬)

પંડિત શ્રી વીરવિજયજી કૃત.

સ્નાત્રપૂજની વિધી.

પ્રથમ ત્રણ ગઠને બદલે ત્રણ બાજેઠ મુકીને ઉપડા બાજેઠને મધ્યભાગે કંકુનો સાથીઓ કરવો, અને તેના આગળ કંકુના સાથીઆ ચાર કરીને ઉપર અક્ષત નાંખવા તથા ફળ મુકવાં, વચલા સાથીઆ ઉપર રૂપાનાણું મુકવું ને ચારે સાથીઆ ઉપર કળશ સ્થાપવા. તેમાં પંચામ્રત કરી જળ ભરવું તથા વચલા સાથીઆ ઉપર થાળ મુકી કેશ રનો સાથીઓ કરી અક્ષત નાંખી ફળ મુકી નવકાર ત્રણ ગણી પ્રભુને પઘરાવવા. પછી બે સનાથીઆઓને ઉભા રાખીને ત્રણ નવકાર ગણાવવા. પછી પ્રભુના જમણા પગના અંગુઠે કળશમાંથી જળ રેડવું, ને અંગણુહણાં ત્રણ કરવાં પછી કેશરથી પૂજા કરી હાથ ધુપીને સનાથીઆના જમણા હાથમાં કેશરનો ચાંદલો કરવો. પછી કુમુમાંજલિ (પુલ) હોય તે હાથમાં આપવાં. પછી નીચે પ્રમાણે કહેવું. દીપક એક પ્રભુની જમણી બાજુએ કરવો.

(૨૭)

પંડિત શ્રી વિરવિજયજી કૃત

સ્નાત્ર પૂજા.

॥ કાવ્યં દ્રુતવિલખિતવૃત્તમ્ ॥

સરસ શાન્તિ સુધારસ સાગરં.

શુચિતરં શુભરતન મહાગરં ॥

ભવિકપંકજ બોધ દિવાકરં,

પ્રતિદિનં પ્રણમામિ જિનેશ્વરં ॥ ૧ ॥

॥ દોહા. ॥

કુસુમાલરણ ઉતારીને, પડિમા ધરિય વિવેક ॥ મજજ
નપીઠે થાપીને, કરીયે જળ અભિષેક ॥ ૨ ॥

॥ ગાથા ॥ આર્યા ગીતિ.

જિણુ જન્મ સમય મેરૂ, સિહરં રચણુ. કણુય કલ-
સેહિં ॥ દેવા સુરહિણહવિઉ, તે ધન્ના જેહિં દિઠોસિ ॥૩॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

નિર્મલજળ કલશે નહવરાવે, વસ્ત્ર અમૂલક અંગ ધ-
રાવે ॥ કુસુમાંજલિ મેલો આદિ જિણુંદા ॥ સિદ્ધ સ્વરૂપી
અંગ પખાલી, આતમ નિર્મળ હુઈ સુકુમાળી ॥ કુ૦ ॥૪॥

॥ ગાથા ॥ આર્યા ગીતિ ॥

મયકુંદ ચંપ માલઈ, કમલાઈ પુષ્ક પંચ વણુણાઈ ॥
જગનાહ નહવણુ સમયે. દેવા કુસુમાંજલિ દિંતી ॥ ૫ ॥

નમોઽર્હત સિદ્ધાચાર્યો પાઠ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

(૨૮)

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ. ॥

ચરણ સિંહાસન જિન થાપીજે, કુસુમાંજલિ પ્રભુ
ચરણે દિજે ॥ કુસુમાંજલિ મેલો શાન્તિ જિણુંદા ॥ ૬ ॥

॥ દોહા ॥

જિણુ તિહું કાલય સિદ્ધની, પડિમા ગુણુ લાંડાર ॥
તસુ ચરણે કુસુમાંજલી, લવિક દરિત હરનાર ॥ ૭ ॥

નમોઽહંત સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ. ॥

કૃષ્ણગરૂ વર ધૂપ ધરીજે, સુગંધ કર કુસુમાંજલિ
દીજે, કુસુમાંજલી મેલો નેમિ જિણુંદા ॥ ૮ ॥

॥ ગાથા ॥ આર્યા ગીતિ ॥

જસુ પરિમલ બલ દહદિસિં, મહુકર અંકાર સદસ-
ગીયા ॥ જિણુ ચલણોવરિ મુક્ષા, સુરનર કુસુમાંજલિ સિદ્ધા
નમોઽહંત સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાલ ॥

પાસ જિણેસર જગ જયકારી, જલ થલ પુલ ઉઠક
કર ધારી ॥ કુસુમાંજલિ મેલો પાર્થજિણુંદા ॥ ૧૦ ॥

॥ દોહા ॥

મૂકે કુસુમાંજલિ સુરા, વીરચરણ સુકુમાલ ॥ તો કુસુ-
માંજલિ લવિકનાં, પાપ હરે ત્રણ કાળ ॥ ૧૧ ॥

નમોઽહંત સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

(૨૯)

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

વિવિધ કુસુમ વર જાતિ ગહેવી, જિનચરણે પાણીમંત
ઠવેવી ॥ કુસુમાંજલિ મેલો વીર જિણુંદા ॥ ૨ ॥

॥ વસ્તુ ॥ છંદ ॥

ન્હવણકાળે ન્હવણકાળે, દેવદાણુવ સમુચ્ચય ॥ કુસુ-
માંજલિ તહિ સંઠવિય, પસરંત દિસિ પરિમલ સુગંધિય ॥
જિણુપયકમલે નિવડેઈ, વિગ્ધહર જસ નામ મંતો ॥ અનંત
ચઉવીસ જિન, વાસવ મલિય અસેસ ॥ સા કુસુમાંજલિ
સુહકરો, ચઉવિહ સંઘ વિશેસ ॥ કુસુમાંજલિ મેલો ચઉ-
વીશ જિણુંદા ॥ ૧૩ ॥

નમોઽહંત સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

અનંત ચઉવીસી જિનજી જીહાડે, વર્તમાન ચઉવીસી
સંભાડે ॥ કુસુમાંજલિ મેલો ચોવીશ જિણુંદા ॥ ૧૪ ॥

॥ દોહા ॥

મહાવિદેહે સંપ્રતિ, વિરહમાન જિનવીશ ॥ ભક્તિ-
ભરે તે પૂજિયા, કરો સંઘ સુજગીશ ॥ ૧૫ ॥

નમોઽહંત સિદ્ધાચાર્યો પાધ્યાય સર્વ સાધુભ્યઃ ॥

॥ કુસુમાંજલિ ॥ ઢાળ ॥

અપહરમંડલિ ગીત ઉચ્ચારા, શ્રી શુંભવીરવિજય જય-
કારા ॥ કુસુમાંજલિ મેલો સર્વ જિણુંદા ॥ ૧૬ ॥

॥ ઇતિ શ્રી કુસુમાંજલયઃ ॥

પછી સ્નાત્રીયા ત્રણ ખમાસમણ દેઈ જગચિંતામણી

ચૈત્યવંદન કરી “ નમુશ્ચુણું ” કહી જયવીયરાય પર્યંત કહે.
પછી હાથ ધૂળી મુખકોસ ખાંધી કળશ લેઈ ઉભા રહીને
કળશ કહે. તે કળશ.

॥ અથ કળશ ॥ દોહા ॥

સયલ જિણેસર પાય નમિ, કલ્યાણકવિધિ તાસ ॥
વર્ણવતાં સુણતાં થકાં; સંઘની પૂજે આશ ॥ ૧ ॥

॥ ઢાળ ॥ એક દિન અચિરા હુલરાવતી. એ દેશી.

સમક્તિગુણકાણે પરિણમ્યા, વળી પ્રતધર સંય સુખ
રમ્યા ॥ વીશથાનક વિધિયે તપ કરી એસી ભાવદયા દી-
લમાં ધરી ॥ ૧ ॥ જો હોવે મુજ શક્તિ ઇસી, સવિ જીવ
કરે શાસન રસી ॥ શુચિરસ ઢલતે તિહાં ખાંધતાં, તીર્થકર
નામ નિકાચતા ॥ ૨ ॥ સરાગથી સંયમ આચરી, વચમાં
એક દેવનો ભવ કરી ॥ ચવિ પત્રરક્ષેત્રે અવતરે, મધ્યખંડે
પણ રાજવી કુલે ॥ ૩ ॥ પટરાણી કૂળે ગુણનિલો, જેમ
માનસરોવર હંસલો ॥ સુખશય્યાયે રજની શેષે, ઉતરતાં
અઉદ સુપન દેખે ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ સ્વપ્નની ॥

પહેલે ગજવર દીઠો, ખીજે વૃષભ પછકો ॥ ત્રીજે
કેશરી સિંહ, ચોથે લક્ષ્મી અખિહ ॥ ૧ ॥ પાંચમે કૂલની
માળા, છઠ્ઠે ચંદ્ર વિશાળા ॥ રવિ રાતો ધ્વજ મોહોટો.
પૂરણ કળશ નહીં છોટો ॥ ૨ ॥ દશમે પદ્મ સરોવર, અ-
ગિયારમે રતનાકર ॥ ભુવનવિમાન રત્નગંજ, અગ્નિશિખા
ધૂમવર્ણ ॥ ૩ ॥ સ્વપ્ન લહી જઈ રાયને ભાસે, રાજ અર્થ

(૩૧)

પ્રકાશે ॥ પુત્ર તિર્થંકર ત્રિભુવન નમશે, સકલ મનોરથ
ક્રુણશે ॥ ૪ ॥

॥ વસ્તુ છાંદ ॥

અવધિ નાણે અવધિ નાણે, ઉપના જિનરાજ ॥ જ-
ગત જસ પરમાણુઆ, વિરતયાં વિશ્વજંતુ સુખકાર ॥
મિથ્યાત્વ તારા નિર્બંધા, ધર્મઉદય પરભાત સુંદર ॥ માતા
પણુ આનંદિયાં, જાગતી ધર્મ વિધાન ॥ જાણતિ જગતિલક
સમેા, હોશે પુત્ર પ્રધાન ॥ ૧ ॥

॥ દોહા ॥

શુભલગ્ને જિન જનમિયા, નારકીમાં સુખ જ્યોત ॥
સુખ પામ્યા ત્રિભુવન જના, હુઝો જગત ઉદ્યોત ॥ ૧ ॥

॥ દાળ ॥ કડખાની દેશી ॥

સાંભળો કળશ જન, મહોત્સવનો ઇલાં ॥ છાપન
કુમરી દિશિ, વિદિશિ આવે તિલાં ॥ માય સુત નમીય,
આણુંદ અધિકો ધરે ॥ અષ્ટ સંવર્ત, વાયુથી કચરો હરે
॥ ૧ ॥ વૃષ્ટિ ગંધોદકે, અષ્ટ કુમરી કરે ॥ અષ્ટ કલશા
ભરે, અષ્ટ દર્પણુ ધરે ॥ અષ્ટ ચામર ધરે. અષ્ટ પંખા-
લહી ॥ ચાર રક્ષા કરી, ચાર લીપક અહી ॥ ૨ ॥ ઘર કરી
કેળનાં, માય સુત લાવતી ॥ કરણુ શુચીકર્મ જળ, કલશે
ન્હવરાવતી ॥ કુસુમ પૂજી અલંકાર, પેહેરાવતી ॥ રાખડી
ખાંધી જઇ, શયન પદરાવતી ॥ ૩ ॥ નમીય કહે માય
તુજ, ખાળ લીલાવતી ॥ મેરૂ રવિ ચંદ્ર લગે. જીવને જગ-
પતિ ॥ સ્વામિગુણુ ગાવતી, નિજ ઘર ભાવતી ॥ તેણે સમે

ઈંદ્ર, સિંહાસન કંપતી ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ ॥ એકવીશાની દેશી ॥

જિન જન્મ્યાલ, જિણુ વેળા જનની ઘરે ॥ તિણુ
વેળાલ, ઈંદ્રસિંહાસન થરહરે ॥ ઢાહિણોત્તરલ, જેતા જિન
જનમે યદા ॥ દિશિનાયકલ, સોહમ ઈશાન બેહુ તદા ॥ ૧ ॥

॥ તુટકે ॥

તદા ચિંતે ઈંદ્ર મનમાં, કોણુ અવસર એ બન્યો ॥
જિનજન્મ અવધિનાણે જાણી, હર્ષ આનંદ ઉપન્યો ॥ ૧ ॥
સુધોષ આદે ઘંટનાદે, ધોષણા સુરમેં કરે ॥ સવિ દેવી
દેવા જન્મમહોત્સવે, આવજો સુરગિરિવરે ॥ ૨ ॥

॥ ઢાળ ॥ પૂર્વલી ॥

એમ સાંભળીલ. સુરવર કોડિ આવી મળે ॥ જન્મ
મહોત્સવલ, કરવા મેરૂ ઉપર ચલે ॥ સોહમપતિલ, બહુ
પરિવારે આવીયા ॥ માય જિનનેલ, વાંદી પ્રભુને વધાવીયા ૩.

॥ તુટકે ॥

વધાવી બોલી હે રત્નકુખ, ધારિણી તુજ સુતતણે ॥
હું શકે સોહમ નામે કરશું. જન્મ ઉત્સુવ અતિ ઘણો ॥
કહિ જિન પ્રતિબિંબ થાપી, પંચરૂપે પ્રભુ ગ્રહી ॥ દેવ દેવી
નાચે હર્ષ સાથે, સુરગિરિ આવ્યા વહી. ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ ॥ પૂર્વલી ॥ મેરૂ ઉપરલ પાંડુકવનમેં ચિહું
દિશે ॥ શિલા ઉપરલ, સિંહાસન મન ઉલસે ॥ તિહાં
બેસીલ, શકે જિન બોળે ધર્યા ॥ હરિ ત્રેશઠલ, બીજા
તિહાં આવી મળ્યા ॥ ૫ ॥

॥ સુટકે ॥

મળ્યા ચોસઠ સુરપતિ તિહાં, કરે કળશ અઠ જા-
તિના ॥ માગધાદિ જળ તીર્થ ઔષધિ, ધુપ વળી બહુ
ભાતિના ॥ અચ્યુતપતિએ હુકમ કીનો, સાંભળો દેવા સવે ॥
ખીરજલધિ ગંગાનીર લાવો, ઝટિતી જીન મહોત્સવે ॥ ૬ ॥

॥ ઢાલ ॥ વિવાહલાની ॥

સુર સાંભળીને સંચરીઆ, માગધ વરદામે ચલીયા ॥
પદ્મદ્રહ ગંગા આવે, નિર્મળ જળ કળશ ભરાવે ॥ ૧ ॥
તીરથ કળ ઔષધી લેતા, વળી ખીરસમુદ્રે જાતા ॥ જળ
કળશા બહુલ ભરાવે, પુલ ચંગેરી થાળ લાવે ॥ ૨ ॥ સિં-
હાસન ચામર ધારી. ધુપધાણું રકેખી સારી ॥ સિદ્ધાંતે
ભાખ્યાં જેહ, ઉપકરણ મિલાવે તેહ ॥ ૩ ॥ તે દેવા સુર-
ગિરિ આવે, પ્રભુ દેખી આનંદ પાવે ॥ કળશાદિક અહુ તિહાં
ઠાવે, ભકતે પ્રભુના ગુણ ગાવે. ॥ ૪ ॥

॥ ઢાળ ॥ રાગ ધન્યાશ્રી ॥

આત્મભક્તિ મળ્યા કેઈ દેવા કેતા મિત્તનું જાઈ ॥
નારી પ્રેયો વળી નિજ કુલવટ, ધર્મી ધર્મ સખાઈ ॥ જોઈસ
વ્યંતર ભુવનપતિના વેમાનિક સુર આવે ॥ અચ્યુતપતિ,
હુકમેધરી કળશા, અરિહાને નવરાવે ॥ અં ॥ ૧ ॥ અ-
ઠજાતિ કળશા પ્રત્યેકે, આઠ આઠ સહસ પ્રમાણો ॥ ચઉસકું
સહસ હુવા અભિષેકે, અઢીસે ગુણા કરી બાણો ॥ સાઠ લાખ
ઉપર એક કોડિ, કળશાના અધિકાર ॥ ખાસઠ ઈંદ્રતણા
તિહાં ખાસઠ, લોકપાલના ચાર ॥ અં ॥ ૨ ॥ ચંદ્રની

પાંકિત છાસઠં છાસઠં, રવિસેણી નરલોકો ॥ ગુરુસ્થાનક મુર
 કેરો એકજ, સામાનિકનો એકો ॥ સોહમપતિ ઇશાનપતિની,
 ઇંદ્રાણીના સોલ ॥ અસુરની દશ ઇંદ્રાણી નાગની, બાર કરે
 કલ્લોલ ॥ અં ॥ ૩ ॥ જ્યોતિષ વ્યંતર ઇંદ્રની ચઉ
 ચઉ, પર્ષદા ત્રણનો એકો ॥ કટકપતિ અંગરક્ષક કેરો,
 એક એક સુવિવેકો ॥ પરચૂરણ સુરનો એક છેલ્લો, એ
 અઢીસેં અભિષેકો ॥ ઇશાનઇંદ્ર કહે મુજ આપો, પ્રભુને
 ક્ષણ અતિરેકો ॥ અં ॥ ૪ ॥ તવ તસ ખોળે ઠવી અ-
 રિહાને, સોહમપતિ મનરંગે ॥ વૃષભરૂપ કરી શ્રંગ જળે
 ભરી, નહવાણ કરે પ્રભુ અંગે ॥ પુખ્પાદિક પૂજને છાંટે,
 કરી કેશર રંગ રોલે ॥ મંગળ હીવો આરતી કરતાં, સુરવર
 જય જય બોલે ॥ અં ॥ ૫ ॥ ભેરી ભૂંગલ તાલ બજાવત
 વગિયા જિન કર ધારી ॥ જનનીધર માતાને સોંપી, એ-
 શ્વિપરે વચન ઉચ્ચારી ॥ પુત્ર તુમારો સ્વામી હમારો, અમ
 સેવક આધાર ॥ પંચધાવી રંભાદિક થાપી, પ્રભુ ખેલાવણ
 હાર ॥ અં ॥ ૬ ॥ બત્રીશ કોડિ કનક મણિ માણિક,
 વજ્રની વૃષ્ટિ કરાવે ॥ પૂરણ હર્ષ કરેવા કારણ, દ્વીપ નંદીસર
 જાવે ॥ કરીય અકુઈ ઉત્સવ દેવા. નિજ નિજ કલ્પ સ-
 ધાવે ॥ દિક્ષા કેવલને અભિલાષે, નિતનિત જિન ગુણ
 ગાવે ॥ અં ॥ ૭ ॥ તપગચ્છ ઇંસર સિંહ સૂરીસર, કેર
 શીખ્ય વરેરા ॥ સત્યવિજય પન્થાંસતણે પદ કરેરવિજય
 ગંભીરા ॥ ધિમાવિજય તસ મુજસવિજયના, શ્રી શુભવિ
 જય સવાયા ॥ પંકિત વીરવિજય શિખ્યે જિન, જન્મમ

હોતસવ ગાયા ॥ અં ૧ ૮ ॥ ઉત્કૃષ્ટ એકસોને સિતેર,
સંપ્રતિ વિચરે વીશ ॥ અતીત.અનાગત કાળે અનંતા તી-
ર્થંકર જગદીશ ॥ સાધારણ એ કળશ જે ગાવે, શ્રી શુ-
ભવીર સવાઈ ॥ મંગળલીલા સુખભર પાવે, ઘર ઘર હર્ષ
વધાઈ ॥ અં ૧ ૯ ॥

અહીં કળશાભિષેક કરીયે. પછી દુધ, દહિ, ઘૃત જળ
અને શર્કરા એ પંચામૃતનો પખાલ કરીને પછી પૂજા ક-
રીએ ને કુલ ચઢાવીએ. પછી લૂણ ઉતારી આરતી ઉતારવી.
પછી પ્રતિમાજીને આઠો પડદો રાખી સ્નાત્રીઆએ પોતાના
નવ અંગે કંકુનાં ચાંદલાં કરવા. પછી પડદો કાઢી નાંખી
મંગળદીવો ઉતારવો.

॥ અથ લૂણ ઉતારણું. ॥

લૂણ ઉતારો જિનવર અંગે, નિર્મળ જળધારા મન
રંગે ॥ લૂણ ॥ ૧ ॥ જીમ જીમ તડતડ લૂણજ કુટે, તિમ
તિમ અશુભ કર્મખંધ તુટે ॥ લૂણ ॥ ૨ ॥ નયણ સલૂણું
શ્રી જીનજીનાં, અનુપમ રૂપ દયારસ ભીનાં ॥ લૂણ ૩ ॥
રૂપ સલૂણું જિનજીનું દીસે, લાજ્યું લૂણ તે જળમાં પેસે ॥
લૂણ ॥ ૪ ॥ ત્રણ પ્રદક્ષિણા દેઈ જલધારા, જલણ ખેપવીયે
લૂણ ઉદારા ॥ લૂણ ॥ ૫ ॥ જે જિન ઉપર દુમણો પ્રાણી,
તે એમ થાને લૂણ જ્યું પાણી, ॥ લૂણ ॥ ૬ ॥ અગર
કૃષ્ણાગર કુંદર સુગંધે, ધુપ કરી જે વિવિધ પ્રભંધે ॥ લૂણ ૭ ॥
॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ આરતિ. ॥

વિવિધ રત્નમણિ જડિત રચાવો, થાળ વિશાળ અ-

(૩૬)

નોપમ લાવો ॥ આરતિ ઉતારો પ્રભુજીની આગે, લાવના
લાવી શિવસુખ માગે ॥ આં ॥ ૧ ॥ સાત ચૌદ ને
એકવીશ લેવા, ત્રણ ત્રણ વાર પ્રદક્ષિણા દેવા ॥ આં ॥ ૨ ॥
જિમ જિમ જલધારા દેઈ જ'પે, તિમ તિમ દોહડગ થરહર
ક'પે ॥ આં ॥ ૩ ॥ બહુ ભવસંચિત પાપ પણાસે, દ્રવ્ય
પૂજથી ભાવ ઉદ્ધાસે ॥ આં ॥ ૪ ॥ ચૌદ ભુવનમાં જિ-
નજીને તોલે, કોઈ નહીં આરતિ એમ બોલે આં
॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ મંગળદીવો. ॥

દીવો રે દીવો મંગલિક દીવો, ભુવન પ્રકાશક જિન
ચિરંજીવો ॥ દીં ॥ ૧ ॥ અંદ સૂરજ પ્રભુ તુમ સુખ કેરાં,
લુંછણ કરતા હે નિત્ય ફેરાં ॥ દીં ॥ ૨ ॥ જિન તુજ
આગળ સુરની અમરી, મંગલદીપ કરી દિયે ભમરી ॥ દીં
॥ ૩ ॥ જિમ જિમ ધુપ્પટી પ્રગટાવે, તિમ તિમ ભવનાં
ફરિત દગાવે ॥ દીં ॥ ૪ ॥ નીર અક્ષત કુસુમાંજલિ
અંદન, ધુપદીપ ફલ નૈવેદ્ય વંદન ॥ દીં ॥ ૪ ॥ એણીપરે
અષ્ટપ્રકારી કીજે, પૂજા સ્નાત્ર મહોત્સવ પલણીજે
॥ દીં ॥ ૬ ॥

॥ ઇતિ પંડિત શ્રી વિરવિજયજી

કૃત સ્નાત્રપૂજા સમાપ્ત.

॥ અથ ઉપધાન સ્તવનં ॥

શ્રીવીરજિજ્ઞેશ્વરસુપરેંદીએ ઉપદેશ ॥ સુણુઆરપરખ-
દાનહીપરમાદ્રપ્રવેશ ॥ સુણુજેરે શ્રાવકજો વહીએ ઉપધાન ॥

નવકાર ગણ્યા તો સુઝે સુગુણ નિધાન ॥ ૧ ॥ ત્રુટક ॥
 પઠિકમણું કિરિયા તો સુઝે જો વહીએ ઉપધાન ॥ ઇમ જાણી
 ઉપધાન વહો તુમે શ્રાવક થઈ સાવધાન ॥ ૨ ॥ નવકારતણે
 તપ પહેલુ અઢારીઉં હોઈ ॥ ઇરિયાવહીનો તપ બીજુ અ-
 ઢારીઉં જોઈ ॥ એ બેહુ ઉપધાને દિન અઢાર ॥ ઉપવાસ
 એકેકે તપ હોઈ સાઠાખાર ॥ ૩ ॥ ત્રુટક ॥ સાઠાખાર ઉપ-
 વાસ તે કીજે ગુરુમુખ પોહસોલીજે ॥ ચોથ એકંતર એક
 એકાસણું ॥ પાપ પડલ સવી છીજે ॥ ૪ ॥ એ બેહુ ઉપ-
 ધાને માંડી નાંદમંડાણ ॥ પુજા પરભાવના ઓચ્છવ કરો સુખાણ
 ॥ કિરિયા સવિમુખી સાધુધી રેહણી રહીએ ॥ દેહરે
 દેવ વાંદો સુમતિ ગુપતિ નિરવહીએ ॥ ૫ ॥ સુમતિ ગુપતિ
 સુપરિ આરાધો ॥ ચૈત્યવંદણ નવીસારો ॥ દોંયસહસનવકાર
 ગુણીને ॥ પોરસી જાણી સંચારો ॥ ૬ ॥ પાંચે ઉપવાસે પહેલી
 વાયણહોએ ॥ તપપૂરે બીજી ગુરુમુખ લીજે સોએ ॥ એકું
 એ છંડે તો તસદિહાડો ખાધે ॥ તિમમુહપતી પાડે જો સો
 ધંતાં ન લાધે ॥ ૭ ॥ તિમઅકાલ સંજાઈવમને દિહાડો લેજો
 નાવે ॥ જીવધાત વિકથા હાસ્યાદિકતો આલોચણઆવે ॥ ૮ ॥
 અરિહંત ચેઈયાણુ ચોકીયુતસ ઉપધાન ॥ ઉપવાસને આંખિલ
 ચાર દિવસનુમાન ॥ ઉપવાસ અઢી જખતપ સંપૂરણ થાય
 ॥ ૯ ॥ વાયણ તવ લીજે પામી સુગુરુપસાય ॥ ૧૦ ॥ સુગુરુપસાય
 છકીઉંવહીએ ॥ સત દિવસ પરિમાણ ॥ બે ઉપવાસે પૂખર
 વરદી ॥ હડીયે સિદ્ધાણુબુધાણુ ॥ ૧૧ ॥ ઢાલ ॥ ઉધરની
 ૧ ॥ ભાઈ હવે માલ પહેરાવો, સાહમો સાંહમિજીને નોતરાવો

॥ ભલા લોજન ભકિત કરાવો ॥ રૂપાની રકેળી ઘડાવો ॥ ૧ ॥
 માંહે મેવા મિઠાઈભરીએ ॥ હીરાગલકમખાધરીએ ॥ ચતુરા-
 ધની ચાલમચુકો ॥ માંહે રૂપાનાણું મૂકો ॥ ચારપોહોર દેવ
 ડાવેનીરાઈભાસ ॥ ગાઈગંધરપગુણીરાસ ॥ સાહમિથુનેં દો
 તબોલ ॥ ઈમ રાતીજગે રંગરોલ ॥ ૩ ॥ ઇચ્છીપરે એ માલ
 જગાવો ॥ નેનું નિશાણુ મંગાવો ॥ પંચશબ્દ ઢોલ સરણાઈ
 ॥ સાંખેલા સખલસબઈ ॥ ૪ ॥ કુંઝરો શિરખુપભરીએ ॥ ઈંદ્રા
 ણીશિ જિનશાસન એહયઢાવો ॥ જગેં બોધળીજ ઈમ વાવો ॥ ૫ ॥
 ગયવર શિરઠવીએ માલ ॥ મારગ દીયો દાન રસાલગુગારીએ ॥
 ઇચ્છીપરે સંઘ સાજન સાથે ॥ માલ આણી દીયો ગુરૂદાથે ॥ ૬ ॥
 ગુરૂરાય ઠવે તિહાં વાસ ॥ શ્રાવક મને અતિહેં ઉઠ્ઠાસ ॥
 જેહને માલા આણી કઠે ડવીએ ॥ ॥ મણીમય લુસણુ તસ
 દીએ ॥ ૭ ॥ અંગપૂજ પ્રભાવના કીએ ॥ વ્રતધારી પહેરાવી
 એ ॥ પાઠાં પુસ્તકને રૂમાલ ॥ ગુરૂભકિત કરો સુવિસાલ
 ॥ ૮ ॥ હવે શકસ્તવન ઉપધાના ॥ પાંત્રીસ દીવસ તસમાના ॥
 ઉપવાસ સાઢા ઉગણીસ ॥ વાયણાત્રણ અતિહેં જગીસ ॥ ૯ ॥
 હવે અઠાવીસહજેહ ॥ ઉપધાન લોગરસનું તેહ ॥ સ. ઢાપ-
 ત્રરઉપવાસ ॥ વાયણાત્રણ દીલવિલાસ ॥ ૧૦ ॥ ઇચ્છીપરે
 એહઉપધાન ॥ શ્રાવકશ્રાવીકા થાવ સાવધાન ॥ વહી સફલ
 કરો અવતાર ॥ સંસારતણે લહોપાર ॥ ૧૧ ॥ કલસ ॥
 શ્રીવીરજીનેશ્વર ઉપધાન વિધિધમ ॥ ભવિકહિત હેતે કહે
 ॥ માહાનિસિથ સિધાંતમાંહે મુલભબોધી સફહે ॥ આરાધીએ

ઉપધાન વેહેતાં આરેભેટે ધર્મદાન એ ॥ શીલતપ ભાવસુ
ભમતે, પામીએ શિવસર્મંએ ॥ ૧ ॥ અઘટધાટ શરીર હોએ
તે ઘાટમાંહે આવસુ ॥ ખમાસમણ મુહપતી કિરીયા, જાણે
વિધ શ્રાવકતણું ॥ ઉપધાનના ગુણ કહુ કેતા, કહેતાં નાવેપાર
એ ॥ તે સફલ શ્રાવકતણી કિરીઆ ॥ ઉપધીને નિરધારએ
॥ ૨ ॥ તપગછનાયક સુમતિદાયક ॥ શ્રીવિજયપ્રભસુરીસ
એ ॥ પુન્ય પ્રતાપે અધિકદિનદીન ॥ જગતજાસજગીસ એ
॥ શ્રીકીર્તિવિજય ઉવઝાય સેવક ॥ વિનય ઇછુપરે વિનવે
॥ દેવાધિદેવા ધર્મહેવા ॥ દેજે મુજ ભવોભવે ॥ ૩ ॥ ઇતિ
॥ ૐ શ્રી પાર્શ્વનાથાય નમઃ ॥

અથ શ્રી ઉપધ્યાનનું સ્તવન

ઢાળ પહેલી.

તિરથની આશાતના નવી કુરીએ:—એ રાગ.

સમભાવે ઉપધ્યાન તપ ભવિ વહીએ,

હાંરે ભવિ વહીએરે ભવિ વહીએ,
હાંરે વીર આણા મસ્તકે વહીએ, હાંરે ચઢીયે ગુણસ્થાન. સમ૦ ૧
ખારપરખદામાં વધા વીર વાણી હાંરે શ્રાવક શ્રાવિકા ગુણ ખાણી;
હાંરે ઉપધ્યાન વહો ભવિ પ્રાણી, હાંરે શીવપુર સોપાન સમ૦ ૨
મુજે જો નવકાર ગણીએ પ્રીતે, હાંરે પ્રતિકમણ ક્રિયા એ રીતે;
હાંરે વહીએ ઉપધ્યાન સુચિત્તે. હાંરે શ્રાવક સાવધાન. સમ૦ ૩
તપનવકારઅઢારીયું પહેલું વહીએ, હાંરે બીજું ઇંદ્રીયાવહીનુકહીએ.
હાંરે અઢાર અઢાર હી લહીએ, હાંરે હોય ભવ અવસાન. સમ૦ ૪

સાડાખાર ખેતપે ઉપવાસ, હારે લહો પોષધ ગુરૂની પાસ,
હારે ચોથ એકાંતર ઉદ્ધાસ, હારે એકાસણું થાય. સમ૦ ૫
એઉપધ્યાને નાણુ શુભ માંડીને, હારે પુજા પરભાવના કીને;
હારે મુનિરાજની રહેણી રહીને, હારે કિરીયા નિરમાય. સમ૦ ૬
દેવવ દન દેરે કરો ભલી ભાતે, હારે પાંચ સમિતી ગુપતિ ત્રીક ખાંતે,
હારે ચેત્યવંદન કરીએ નીરાંતે, હારે શુદ્ધ મન વચ કાય. સમ૦ ૭
દોયસહસનવકાર પ્રતિદિનગણીએ, હારે પોરશીભણીસંથારેકરીએ
હારે સ્નાન મજજન સૌ પરહરિએ, હારે નખ કેશ વધાય, સમ૦ ૮
દાળ ખીજી.

આવો આવો જસોદાના કંથ અમ ઘેર આવોરે—એ રાગ.
ઉપધ્યાન વહો ભવિ એમજ, સુત્ર પ્રમાણેરે,
શ્રાદ્ધ ધર્મ સફળ તો થાય શ્રી વીર વખાણેરે;
પાંચ ઉપવાસે ભવિ પહેલી વાયણા લીનેરે,
તપ પૂરે ખીજી વાયણા ગુરૂમુખ લીનેરે. ઉપ૦ ૧
એકું છાંડે તો દિવસ વધે તસ ન્યાયેરે,
વળી મુહુપતિ પડે ન જડે ને અકાળ સજાએરે;
તેમ વમનથાય તો દહાડો લેખે ન થાવેરે,
જીવદાત હાંણી વિકથાથી આલોચણુ આવેરે. ઉપ૦ ૨
અરિહંતચેઈયાણું ચોકીયું તે ઉપધ્યાનરે,
ઉપવાસને આંખીલ ચાર દિવસનું માનરે,
ઉપવાસ અઢી જળ તપ સંપુરણુ થાયરે
વાયણાં તસ લીને પામી સુગુરૂ પસાયરે. ઉપ૦ ૩

(૪૧)

વળી છક્કીયું વહીએ સાત દિવસ તસ માનરે,
એ ઉપવાસે પુષ્પખરવરદીનું પરિમાણરે;

સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું અઢી ઉપવાસે મુબ્બણરે,

એ ચાર થયાં ઉપધ્યાન વહો ગુણવાનરે.

ઉપ૦ ૪

ઢાળ ત્રીજી.

શું કહું કથની મારી રાજ—એ રાગ.

વીરા માળ પહેરાવો રાજ, વીરા માળ પહેરાવો;

શુભ લક્ષ્મીતણો લહો લહાવો રાજ, વીરા૦ ટેક.

લોજન લક્ષ્મી સામી સામણનો, સામીવત્સલ કરીએ,

રજત રકાખી શ્રેષ્ઠ ઘડાવી, મેવા મીઠાઈ ભરીએ રાજ. વી૦ ૧

હીરાગળ કસખી ધરી ક્રમખા, મૂકો રૂપા નાણું,

ચાર પહોર ધુપ વાસ દેવાયે. ફરી ન મળે એ ટાણું રાજ વી૦ ૨

સામીણીને તંબોળ દો લકતે, રાત્રીજગો કરો જોગતે;

એણીપેરે હર્ષે માળજગાવો, વાવરો વીત્ત નિજ શકતે રાજ વી૦ ૩

પંચશબ્દ વાળાં શરણાઈ, ઢાલભુંગળ વગડાવો;

સાંખેલા શણગારો રૂડાં, બાળાં ગાય વધાવો રાજ. વી૦ ૪

કુંવર કુંવરી શીર ખુપ ભરીજે, ઇન્દ્ર ઇન્દ્રાણી કીને;

જિનશાસન ઉદ્યોત કરીને, બોધીબીજ વાવીજે રાજ. વી૦ ૫

ગયવર શીર ઠવી માળ વિશાળા, જ્ઞાન દો જાતા પાંથે;

સંઘ સાજન સહ એણીપેરે માળા, આણીદીયો ગુરૂદાયે રાજ વી૦ ૬

ગુરૂવર વાસ ઠવે શ્રાવક શીર આનંદ અતિશય વ્યાપે;

માળ ઠવેજે શ્રાવક કંઠે, તે તસ ભૂષણ આપે રાજ, વી૦ ૭

અંગપૂજા પરલાવના કીજે, પ્રતધારી પહેરાવીજે;

(૪૨)

પાઠાં પુસ્તક ને ઉપગરણો પુરૂની ભક્તિ કીજે રાજ વી૦ ૮
સ્વર્ગને અપવર્ગની શુભ શ્રેણી, માળા લીલવિશાળા;
બોધિજળ સિંચન ઘટમાળા, શીવસુંદરી વરમાળા રાજ. વી૦ ૯
પુણ્યની માળા સુકૃત શાળા, કામદુધા વરમાળા;
સાંકળચંદ્ર પ્રવહણ ભરદરીએ, માળાગુથમણીમાળારાજ. વી૦ ૧૦

તાળ ચોથી રાગ સગરંગ.

સુણો ચતુરમુખણ પરનારીશું પ્રીત કળુ નવ કીજીએ—એ રાગ,
સુણો શ્રાવકજી વહી ઉપધ્યાન નિદાન સફળ કિરિયા કરો,
છો ભાવિકજી પરિકમણું આવશ્યક કરી ભવજળ નિસ્તરો.
હવે શકેસ્તવ ઉપધ્યાન વહો, પાંત્રીસ દિવસ તસ માન લહો;
ઉપવાસ સાઠાઓગણીશ અહો. સુણો૦ ૧
વાયણા ત્રણ શુભ એમાં આવે, પછી અઠાવીશું મન ભાવે;
એપધ્યાન એ લોગગસનું ધ્યાવે. સુણો૦ ૨
એ સડાગંદર ઉપવાસે, વાયણા ત્રણ ગુરુમુખ ઉદ્ધાસે;
તપ સંપુરણ સૌ મળી યાશે. સુણો૦ ૩
એ રીતે ચ ઉપધ્યાન વહો, શ્રાવક શ્રાવિકા મત શુદ્ધ અહો;
સંસાર સમુદ્રનો પાર લહો. સુણો૦ ૪
શ્રીવીરપ્રભુ એમ વિધિભાષે મહાનિશિથ્થ સિદ્ધાંતતણીસાષે
સુલભબોધિ મનમાં રાષે, સુણો૦ ૫
ઉપધ્યાન વહંતા આરાધે, દાનાદિક ચાર ધર્મ સાધે;
નર સુરભવ સુખ સંપદ વાધે. સુણો૦ ૬,
ભય રોગ શોગ સંકટ જાવે, શુભ ઘાટ શરીર સુંદર થાવે,
ઉપધ્યાનથી અવિચળ સુખ પાવે. સુણો૦ ૭

અમાસમણુ મુહપત્તિ કિરિયા વિધિ શ્રાદ્ધ ધર્મ શુભ આદરિયા;
ઉપધ્યાન વહંતા ભવિ તરીયા. સુષ્ટો ૦ ૮

ઉપધ્યાનતણા ગુણ કહું કેતાં, કોઈ પાર ન પામે હોય નેતા;
થાય સફળ ક્રિયા ઉપધ્યાન વહેતાં. સુષ્ટો ૦ ૯

શ્રી વિનય વિજય ઉવજાગ્ય વહે, ઉપધ્યાન સ્તવન કહું આનંદે;
અનુવાદ રચ્યો સાંકળચંદે. સુષ્ટો ૦ ૧૦

શ્રી સિદ્ધાચલમાં તપસ્યા કરે અન્ય સ્થાનકે તપસ્યા કરે તેનું
તેના ફલની વીગત. ફલ નીચે પ્રમાણે નારકીનું આ

ઉપનું વરે.

૧ નવકારસીથી ચડે તે તપ. ઉપવાસ		ઉપનું વરે.
૧ નવાકારસી કરે તો.	૨	૧ નવકારસીથીચડેતેતપ વરસ
૨ પોરસી કરે તો.	૩	૧ નવકારસી એકમે
૩ પુરિમદ કરે તો.	૪	૨ પોરસી એકહજાર
૪ એકાસણું કરે તો.	૫	૩ સાદ પોરસી દશહજાર
૫ નિવી કરે તો.	૧૫	૪ પુરિ મદ લાખ વરસ
૬ આંખિલ કરે તો.	૩૦	૫ એકાસણું દશ લાખ
૭ ઉપવાસ કરે તો.	૪૫	૬ નિવી એક કોડ
અનુક્રમે જેમ અને તેમ તપ કરે તો અધિક ફલ મેળવે.		૭ એકલ ઠાણું દશ કોડ
		૮ એકલદત્તી સો કોડ
		૯ આંખિલ હજાર કોડ
	૧૦	ઉપવાસ દશહજાર કોડ
	૧૧	છઠ્ઠું એક કોડ લાખ
	૧૨	અઠ્ઠમ દશ કોડ લાખ
	૧૩	ચાર ઉપવાસ કોડાકોડ વરસ

અનુક્રમે જેમ અને તેમ તપ કરેતો અધિક ફલ મલે,
નરકના આઉખાનો બંધ ન હોય તો ઉપર લખેલા વરસનો
શુભ બંધ ભોગવે.

(૪૪)

શ્રી હીર વિજયજી સૂરી શ્રી પાલણપુરમાં જન્મ
સંવત. ૧૫૮૩ માગસર સુદી. ૯ સોમવારે થયો છે. દીક્ષા
સંવત. ૧૫૯૬ કારતક વદી ૨ સોમવારે લીધી.

દીટ્ટીના બાદશાહને ઉપદેશથી ખૂજવી માંસ ખાવાનું
બંધ કરાવ્યું. સંવત. ૧૬૫૨ ભાદરવા સુદી ૧૧ દેવગત.

ૐ નમઃ સિદ્ધ ॥ પચખખ પચખખાણુ પ્રભાત
નમુસ્કારસી. સયલ કાં દિવસ આલે ગમાવે; ખેપવે એકસો
વરસ લગે નારકી, તેટલા કરમ દો ઘડી સમાવે. ૧ આદરે
જાણુ પચખખાણુ પોરસીતણું, સહસ્ત્ર એક વરસ દુઃખ દૂરે
ટલે; સાઠ પોરસી દસ વરસ સહસ્ત્રા લગે; લાખ એક
વરસ પુરિમઠ પાલે. વઢિ ગુરૂ લાખ દસ વરસ એકાસણે,
નીવિએ કોડી એક વરસ વાણિ; એકલ ઠાણે પચખખાણુ
કરતાં કહે, કોડી દસ વરસ દુઃકૃત હાણિ. ૩ વરસ સો
કોડી એકલ દત્તે કહે, આંખિલે સહસ્ત્ર એક કોડી ભાખી;
વરસ દસ સહસ્ર કોડિ ઉપવાસે કહે, છઠ્ઠ કરતા એક કોડી
લાખી. ૪ લાખ દસ કોડી ફલ અકૂમ કહે કેવલી, વરસ
કોડા કોડી દસમ મેલે; લાલ લહે અધિક પુંઠરીક પરવત
તણું, નામજો ધરતી પચખખાણુ વેલા. ૫ નવકારસી છઠ્ઠફલ
પોરસી અકૂમ, પુરિમઠે દસમ ફલ વિબુધ ગાવે; એકાસણે
પંચ ઉપવાસ ફલ જાણીયો, નીવિએ માસનું અરધ આવે.
૬ માસ ફલ આંખિલે સમરે વિમળા ચલે, દોઢ માસ
ઉપવાસ કરતાં; અનુક્રમે અધિકફલ પ્રીત કહે પામીયે,
શેત્રુંજય તીર્થ અભિધાન કરતાં. ૭

ધતિ સંપૂર્ણ.

અમારી પાંસેથી નીચેનાં ગુજરાતી પુસ્તકો મળશે.

પંચપ્રતિક્રમણ (નવસ્મરણ તથા જીવવિચારાદિ ચ.ર પ્રકરણોના) અર્થ સાથે જેની છ આવૃત્તિઓ સ્વર્ણ જવાથી હાલમાં જ ગણા સુધારા વધારા સાથે સાતમી આવૃત્તિ બહાર પાડવામાં આવી છે.	૧-૪-૦
દેવસીરાઈ અર્થ સહિત	૦-૬-૦
જીવવિચારાદિ ચાર પ્ર. અર્થ સાથે.	૦-૬-૦
સામાયક મૂત્ર અર્થ સહિત,	૦-૧-૦
કર્મગ્રંથ શાસ્ત્રી ટાઈપમાં ભાગ ૧ લો જેમાં ચાર કર્મગ્રંથનો સમાવેશ અર્થ સાથે કરેલો છે.	૧-૦-૦
શ્રી રત્નાવર પર્ણીશી-વીરવિજયજી કૃત	૦-૨-૬
સ્નાત્ર પૂજા તથા શ્રાવક દિન વૃત્ત્ય.	૦-૧-૦

દરેક જાતના પુસ્તકો છાપદા છપાવવાના કામઠો પળ અમારી પાંસેથી મળશે.

મળવાનું ટેકાણું-મારતર ઉમેદચંદ રાયચંદ.

ઠા. પાંજરાપોઠ અમદાવાદ.

